

Нөкис аэропорты тарыйхынан

1923-жылдың 21-ноябрь сәнесинде, сол ўақыттағы Әмиўдарья областы атқарыў комитети президиумында, "Добролет" жәмийети ўәкили М.П. Петровтың "Аэродром ҳаққында" есабаты тыңланады. Президиумда сызылмалар ҳәм жойбарлар көрип шығылғаннан соң, Өлшеў режеси ҳәм шегараларға муўапық, жер участкасы «Добролет» акционерлик жәмийетине тапсырылады.

Сол ўақытта Орыс хўкиметин, Қарақалпақстан менен ҳаўа жолы арқалы байланыстырыў оғада әхмийетли еди. Солай етип, аэродром қурылыс жумысларын тезлетиў мақсетинде, зәрүрли жумысшы күши жеткерип бериледи. Нәтийжеде 1924-жылдың 19-май куни аэродромның жер участкасын жойбарлаў жуўмақланып, Төрткул аэродромы Әмиўдарья дельтасы ҳәм де Жаңа Бозжап каналы ортасына салынатуғын болады. Оның жер майданы 150-200 саженге тең болған (1 сажен 2,13 метрге тең).

Усылайынша 1927-жылы Қарақалпақстанда ҳаўа транспорты пайда болады. Усы жылы Шаржаў-Төрткул-Жаңа Ургенш ҳәм Мойнақ жөнелислери бойынша жолаўшыларды ҳәм почта байланысларын тасыў ушын, авиакомпания рейси шөлкемлестириледи.

1935-жылы Қарақалпақстандағы аэродромлар қурылысына жәрдем бериў ушын, Орта Азия пухаралық флоты басқармасынан, шегирткелерге қарсы гүресий бойынша инженер Рубо В ҳәм аэродром қурылысы инженери Бабковскийлер жиберилген.

Нөкис аэродромын салыу ушын, қалаға жақын болған жер майдан таңлап алынады (сол ўақыттағы Куйбишев атындағы колхоз). Аэродром салыу Бабковский менен Рубко басшылығында әмелге асырылады. Колхоздағылар аэродромды жойбарлау, тазалау хам қурылыс ислерине белсене қатнасқан, нәтийжеде режедеги қурылыс жұмыслары мүддетинен алдын жуўмақланған. 1939 жылдың жазында, шегирткелерге қарсы гүресийши ПО-4 самолёты Қарақалпақстанның болажақ пайтахты, Нөкис қаласы аэродромына келип қонады.

Пайтахт – Нөкис қаласына көширилгеннен соң, Нөкис аэродромы аўқамлас әхмийетке ийе, ҳаўа линиясының тийкарғы базасына айланады. Нөкис аэропорты хәмде перифериялық аэродромларды салып, оларды үскенелер менен тәминлеу ушын үлкен муғдарда қаржы жумсалған. 1960-жылдан баслап Нөкис бирлескен ҳаўа отрядына ПО-2, Як-12, Ан-2, Ли-2, Супер-Аэро-15 самолётлары жиберилип, техник хызмет көрсетиуши кадрлар келеди.

1965 жылдан баслап Үстүрт тегислигин үйрениу бойынша жұмыслар басланады, бул болса Қарақалпақстанда авиацияның жедел раўажланыуына түртки болды. Ан-2 самолётлары экспедиция топарларына хызмет етиу ушын, ҳар күни 10-15 рейсти әмелге асырған. Сондай-ақ, Ташкенттен Нөкис арқалы – Москва, Минеральные воды, Аральск, Актюбинск қалаларына арнаулы рейслер ашылған. 1969-жылы аэропорт терминал комплекси пайдаланыуға тапсырылады. 1975-жылы болса Ту-154, Ил-62 сыяқлы реактив самолётлар пайда болады, бирақ Нөкис аэропорты оларды қабыллай алмаған. Сол себепли Ту-154, Ил-62, Ил-86, Ил-76 сыяқлы самолётларды қабыллай алатуғын, ушыу-қоныу жолын салыуға зәрүрлик пайда болады.

1980-жылда узынлығы 3000, ени 48 метр болған темир-бетонлы, ПАГ-18 плиталарынан жасалған жаңа ушыу-қоныу жолы пайдаланыуға тапсырылған. Бул жол аэропортқа 30 жылдан аслам ўақыт даўамында хызмет етти.

Ғәрезсизликтен соң, Өзбекстан Республикасы Президентиниң 1992-жыл 28-январдағы ПП-326-санлы пәрманына муўапық "Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпаниясы шөлкемлестириледи. Соң Boeing, Airbus сыяқлы сырт еллерде ислеп шығарылған жаңа самолётлар сатып алынады. Бул болса және, ушыу-қоныу жолын тазадан салыу зәрүрлигин келтирип шығарды. Бул мәселени шешиу ушын Өзбекстан Республикасы Президенти И.А.Каримов 2010-жылдың 21-декабр

сәнесинде ПП-1446-санлы пәрманға қол қояды. Нөкис аэропортында - құрылыс жұмыстары қысқа уақыт ишінде жуу мақланып, 10 айдың ишінде халықаралық стандартларға толық жууап беретугын, жаңа ушып-қоныу жолы салынады. Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетиниң 2012-жыл 21-июндағы 178-санлы "Ташкент, Самарканд ҳәм Нөкис қалалары аэропортларын халықаралық рейслер ушын ашыу ҳаққында"ғы қарары менен Нөкис аэропортына "Нөкис халықаралық аэропорты" статусы бериледи.

Сүүретлер - Өзбекстан Республикасына хызмет көрсеткен транспорт хызметкери, Қарақалпақстан Республикасына хызмет көрсеткен инженер, Қарақалпақ миллетиниң биринши ушқышы, Аэрофлот ағласы Байрон Таженовтың «Пәрўез» мемуар китабынан алынған.

Мағлыуат, Аэропорт [архивинен алынды](#).